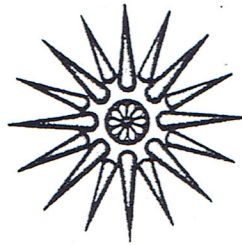

ΕΛΛΗΝΙΚΗ ΙΣΤΟΡΙΚΗ ΕΤΑΙΡΕΙΑ

ΚΔ΄ ΠΑΝΕΛΛΗΝΙΟ ΙΣΤΟΡΙΚΟ ΣΥΝΕΔΡΙΟ

30-31 Μαΐου – 1 Ιουνίου 2003

Πρακτικά

ΘΕΣΣΑΛΟΝΙΚΗ 2004

**Τα καθήκοντα του Bernardo Macula, πρώτου
προξένου της Βενετίας στην τουρκοκρατούμενη
Νάυακτο (1703)**

Η Ναύπακτος από την κατάληψή της από τους Τούρκους το 1499 μέχρι και τα τέλη του 17ου αιώνα τελούσε σχεδόν εξ ολοκλήρου υπό τον εμπορικό έλεγχο των Βενετών, καθώς ήλεγχαν τότε τη ναυσιπλοΐα και την εμπορική κίνηση του κόλπου της. Άλλωστε η επίκαιρη εμπορική θέση της πόλης της Ναυπάκτου προσείλκυσε, από την υστερομεσαιωνική ακόμη περίοδο το ενδιαφέρον των Βενετών, εφόσον η Ναύπακτος βρέθηκε υπό βενετική κατοχή από το 1407 έως και το 1499¹.

Στις αρχές του 18ου αιώνα και πιο συγκεκριμένα στα 1703 η Βενετία ιδρύει προξενείο στη Ναύπακτο και οι λόγοι για τη λήψη της απόφασης αυτής θα μπορούσαν να συνοψιστούν στα εξής: Αρχικά η συνθήκη του Κάρλοβιτς (1699) που έβαλε τέλος στο βενετοτουρκικό πόλεμο του 1684 και στη μακρόχρονη αναστάτωση του ελληνικού χώρου, βενετοκρατούμενου και τουρκοκρατούμενου, άνοιξε τις προοπτικές για τη δημιουργία, ανάμεσα στις δύο χώρες, νέων ειρηνικών σχέσεων που είχαν ως στόχο την ανάπτυξη των εμπορικών συναλλαγών. Το άνοιγμα των εμπορικών δρόμων και η επανάληψη των συναλλαγών, κατέστησαν γενικά τη Ναύπακτο πόλο έλξης και σημείο εκκίνησης ενός πλήθους προϊόντων που άρχισαν να διακινούνται μεταξύ της τουρκοκρατούμενης περιοχής της Ναυπάκτου και της Βενετίας. Κατά δεύτερο λόγο η υπεροχή της Βενετίας, από τις αρχές του 18ου αιώνα, στο εμπόριο που διεξαγόταν από τις σκάλες της δυτικής Στερεάς Ελλάδας και της Ηπείρου αμφισβητείται κυρίως από τους Γάλλους με ένα πλέγμα προξενείων και υποπροξενείων που ιδρύουν στις περιοχές αυτές. Με κέντρο την Άρτα, όπου εγκαθίσταται Γάλλος πρόξενος στα 1702 με αρμοδιότητα από τους Αγίους Σαράντα ως τη Ναύπακτο, και υποπροξενεία στην Αυλώνα, τη Σαγιάδα, τη Λευκάδα, τη Πρέβεζα, το Μεσολόγγι και τη Ναύπακτο, θεμελιώνεται από την αρχή του 18ου αιώνα η εκμετάλλευση του ηπειρωτικού και στερεοελλαδίτικου εμπορίου από τους Γάλλους εμπόρους και καπετάνιους². Η Βενετία αντιδρά στη διείσδυση των Γάλλων στις πρώην

1. Βλ. Ε. Γιαννακοπούλου, «Καλλιέργειες – Παραγωγή και διακίνηση Δημητριακών στη Ναύπακτο και την περιοχή της (15ος-19ος Αιώνας): Τεκμήρια και Υποθέσεις», *Ναυπακτικά* 10, Αθήνα 2000, σσ. 377-378 & υποσ. 9· Α. Σαββίδης, «Ιστορικές σημειώσεις για την υστερομεσαιωνική Ναύπακτο», *Ναυπακτικά* 10, Αθήνα 2000, σσ. 469-473.

2. Βλ. Γ. Σιορόκα, *Το Γαλλικό Προξενείο της Άρτας (1702-1789)*, Ιωάννινα 1981, σσ. 37-38 &

περιοχές της εμπορικής δικαιοδοσίας και της θαλάσσιας κυριαρχίας της. Οι αντιδράσεις της καλύπτουν όλο σχεδόν τον αιώνα και εκτείνονται σε διάφορα επίπεδα: από το «νόμιμο» συναγωνισμό μέσω της ίδρυσης και λειτουργίας αντίστοιχων βενετικών προξενείων και τις ενέργειες της βενετικής διπλωματίας στην Πύλη ή στις τοπικές Αρχές, μέχρι την παρεμπόδιση της γαλλικής ναυσιπλοΐας, τη διευκόλυνση των Άγγλων και λοιπών ανταγωνιστών της Γαλλίας, τον προσεταιρισμό και τη χρησιμοποίησή των Ελλήνων εμπόρων στην υλοποίηση των βενετικών σχεδίων. Τέλος η αξιολογή για το βενετικό εμπόριο θέση της πόλης της Ναυπάκτου, καθώς και η παραινεση πολλών Βενετών υπηκόων που εμπορεύονταν στην περιοχή της Ναυπάκτου για ίδρυση προξενείου στη πόλη, που θα εξυπηρετεί τα συμφέροντά τους, συμπεριλαμβάνονται στους λόγους που οδήγησαν στην ίδρυση του προξενείου³.

Η διαδικασία εκλογής του προξένου, σύμφωνα με τα καθιερωμένα γίνονταν από την αρχή των Cinque Savi alla Mercanzia⁴. Η διαδικασία, όμως, της εκλογής του προξένου της Ναυπάκτου προτείνεται να αφεθεί στη δικαιοδοσία του Proveditor General da Mar, τον Daniel Dolfin⁵, γιατί πιθανόν το προξενείο αυτό είχε την έδρα του στη Ναύπακτο, πόλη μακρινή από τη μητρόπολη. Είναι φα-

56-77· Μ. Οικονόμου, *Ο θεσμός του προξένου των Ελλήνων εμπόρων κατά την περίοδο της Τουρκοκρατίας – Το εμπόριο του Αρχιεπελάγου και το ελληνικό προξενείο της Βενετίας*, (ανεκδ. διδ. διατρ.), Αθήνα 1990, τ. 1, σσ. 182-183.

3. Βλ. Κ. Σάθα, *Ειδήσεις τινές περί εμπορίου και φορολογίας εν Ελλάδι επί Τουρκοκρατίας* (Ανατύπωση εκ της «Οικονομικής Επιθεωρήσεως» 1878-79), Αθήνα 1977, σσ. 8 & 17· Μ. Οικονόμου, *ό.π.*, σ. 183· Ε. Βέτσιος, *Γεώργιος Κουμάνος, Ο πρώτος Βενετός πρόξενος στην Άρτα το 1720, Δικαιοδοσία-Καθήκοντα (Με βάση τα βενετικά αρχεία)*, Άρτα 2001, σσ. 3-4.

4. Οι Cinque Savi alla Mercanzia ήταν μια δημόσια υπηρεσία που δημιουργήθηκε στα 1516 και επιμελούνταν τα θέματα εμπορίου, ακόμη και της βιομηχανίας, όπου αυτά άπτονταν του εμπορίου. Κύριος σκοπός των Cinque Savi alla Mercanzia ήταν η εύρεση νέων δρόμων και τρόπων για την ανάπτυξη του εμπορίου και γι' αυτό συμβούλευαν τη Γερουσία, πριν τη λήψη σχετικών αποφάσεων και χορήγηση προνομίων. Οι κανονισμοί μάλιστα που έβγαζαν, κατά την άποψη έγκυρων σύγχρονων ιστορικών, «ήταν πολύτιμα συγγράμματα, όπου φαίνεται η ειλικρίνεια των απόψεών τους και το πάθος τους για τελειότητα και όπου κάλλιστα θα μπορούσε να στηριχθεί μια εμπειριστατωμένη Ιστορία του βενετικού εμπορίου», βλ. S. Romanin, *Storia Documentata di Venezia*, τ. 8, Venezia 1974, σ. 247.

5. Ο αρχιστράτηγος (Capitan General) ήταν ανώτατος αρχηγός του βενετικού στρατού και στόλου στη διάρκεια του πολέμου. Μετά τη λήξη του, καθήκοντα αρχιστράτηγου ασκούσε ο αρχιναύαρχος (Proveditor General da Mar). Ο Daniel Dolfin είχε διοριστεί Proveditor General da Mar από τις 3 Ιουλίου 1700. Για τους προβλεπόμενους περισσότερα βλ. Ι. Ψαράς, *Η Βενετοκρατία στην Τήνο την εποχή του κρητικού πολέμου (1645-1669)*, Θεσσαλονίκη 1985, σσ. 71-79.

νερό ότι η βενετική κυβέρνηση δέχθηκε τις απόψεις των Cinque Savi alla Mercanzia καθώς και την πρότασή τους, να εκλέξει ο Βενετός προβλεπτής τον πρόξενο της Ναυπάκτου. Αξίζει να αναφερθεί, πάντως, ότι στις αρχές του 18ου αιώνα βλέπουμε αρκετές φορές να ανατίθεται το θέμα εκλογής ενός προξένου, σε τέτοιες απομακρυσμένες από τη μητρόπολη πόλεις, στον Proveditor General da Maré.

Τα καθήκοντα του προξένου ανατέθηκαν στον Αθηναίο Bernardo Macula, κάτοικο Πατρών στις 12 Οκτωβρίου 1703. Ο Bernardo Macula επελέγη στη θέση αυτή ύστερα από εισήγηση του έκτακτου πρέσβη της Γαληνότατης Δημοκρατίας στην Οθωμανική Πύλη Lorenzo Soranzo, που είχε υπόψή του και τις αποφάσεις της Γερουσίας με ημερομηνία 22 Ιουλίου και 16 Νοεμβρίου 1702 για ίδρυση προξενείου στη Ναύπακτο. Η απόφαση για τη λειτουργία του βενετικού προξενείου της Ναυπάκτου, που περιλαμβάνει και τα καθήκοντα του προξένου, εκδίδεται στις 22 Νοεμβρίου 1703 και είναι υπογεγραμμένη από τον αρχιστράτηγο Daniel Dolfin. Ο Bernardo Macula ήταν πρόσωπο με μεγάλη εμπειρία, έχαιρε εκτίμησης και ήταν αρκετά ικανός στις διπλωματικές του σχέσεις με τους Τούρκους, όπως δηλώνεται στην απόφαση, και γι' αυτό επιλέχθηκε για τη προξενική αυτή θέση⁷. Οι Βενετοί μάλιστα ανταμείβοντάς τον για τις υπηρεσίες και την αφοσίωσή του στη Γαληνότατη Δημοκρατία του είχαν απονείμει τον τίτλο του κόμητα (conte). Εδώ πρέπει να τονισθεί ότι η εκλογή ενός προξένου της Βενετίας σε μια τουρκοκρατούμενη περιοχή, ομοεθνούς και ομόθρησκου προς τους ιθαγενείς εμπόρους και, παράλληλα, περισσότερο οικείο στους Οθωμανούς, εξυπηρετούσε με τον καλύτερο τρόπο τις εμπορικές συναλλαγές των Βενετών στην περιοχή δικαιοδοσίας του προξένου. Έτσι, η ανάγκη να χρησιμοποιούνται πρόσωπα στη θέση του προξένου που είχαν γνώση της ζωής στην Οθωμανική αυτοκρατορία οδήγησε σε μονοπώληση του αξιώματος αυτού από ορισμένες μεγάλες οικογένειες που έδειχναν ενδιαφέρον και είχαν γνώσεις για το εμπόριο.

Σύμφωνα με την απόφαση τα όρια του προξενείου της Ναυπάκτου ήταν αρκετά εκτεταμένα. Πιο συγκεκριμένα θεωρούνταν υποκειμένες στη δικαιοδοσία

6. Βλ. Μ. Οικονόμου, «Το προξενείο του Αρχιεπελάγου στο βενετοκρατούμενο Ναύπλιο», *Παρουσία* 7 (1991), σσ. 442-448.

7. Βλ. A.S.V.: Cinque Savi alla Mercanzia, Seconda Serie, Consoli Veneti in Levante, b. 31, Quaderno 250, χ.α., 22 Νοεμβρίου 1703, 22 Δεκεμβρίου 1703, 30 Δεκεμβρίου 1703, 14 Ιανουαρίου 1704, 12 Μαρτίου 1704, 26 Απριλίου 1704 – Consoli e Viceconsoli in genere, b. 21, 1 Οκτωβρίου 1704.

του προξενείου όλες οι ακτές της Ρούμελης, όπως ο κόλπος της Ναυπάκτου, της Πρέβεζας, της Άρτας και γενικά οι ακτές από τη Λειβαδόστρατα μέχρι και την Πάργα.

Κύριο καθήκον του προξένου ήταν να φροντίζει με μεγάλη επιμέλεια και ζήλο ώστε οι Βενετοί έμποροι, αλλά και οποιοσδήποτε άλλος Βενετός υπήκοος να απολαμβάνει στα όρια της δικαιοδοσίας του προξενείου την ελευθερία και τα προνόμια που συνηθίζεται να έχουν οι έμποροι κάθε χώρας για όφελος του εμπορίου. Θα παρείχε, ακόμη, κάθε βοήθεια και θα πρόσφερε όλες του τις δυνάμεις, ώστε οι Βενετοί έμποροι να αποστέλλουν τα εμπορεύματά τους στη Βενετία με ταχύτητα και ασφάλεια.

Βασικό καθήκον, επιπλέον, του προξένου ήταν να διευθετεί με τον πιο κατάλληλο τρόπο τις διαφορές μεταξύ των Βενετών υπηκόων, ώστε να μη διακόπτεται η συνεχής διεξαγωγή του εμπορίου και ιδιαίτερα η αποστολή των εμπορευμάτων στη Βενετία. Εάν δεν κατόρθωνε να συμβιβάσει τις διαφορές ανάμεσα στους Βενετούς υπηκόους θα έπρεπε να παραπέμπει την επίλυση των διαφορών στις δικαστικές αρχές, οι αποφάσεις των οποίων θα έπρεπε να εκτελούνται άμεσα. Επίσης όταν ο πρόξενος αναλάμβανε να διευθετήσει διαφορές για χρηματικά ποσά θα αποκτούσε για αμοιβή το 1% επί του διεκδικούμενου χρηματικού ποσού, ενώ σε περίπτωση ναυαγίου ή άλλης καταστροφής βενετικού πλοίου στις ακτές του προξενείου ή σε περιοχές που υπόκεινται σ' αυτό θα αποκτούσε αμοιβή για τα εμπορεύματα που θα διασώζονταν.

Άλλο σημαντικό καθήκον του προξένου της Βενετίας στη Ναύπακτο ήταν να φροντίζει να συντάσσονται πρακτικά απογραφής για τα υπάρχοντα που άφηναν οι Βενετοί, οι οποίοι πέθαιναν στην περιοχή του προξενείου. Με βάση τα έγγραφα αυτά, αποδίδονταν στους κληρονόμους τα περιουσιακά στοιχεία του αποθανόντος ή αν δεν υπήρχαν κληρονόμοι αυτά εκποιούνταν για να την οικονομική ενίσχυση του προξενείου. Τα πρακτικά αυτά είναι ιδιαίτερα χρήσιμα ως πηγή, γιατί πληροφορούν για την παρουσία Βενετών στην περιοχή και επιτρέπουν να σχηματίσουμε μιαν εικόνα για τη ζωή τους εκεί.

Χάρη στο βεράτι που θα εκδιδόταν από την Οθωμανική Πύλη ο Bernardo Macula θα αναγνωριζόταν ως Βενετός πρόξενος από τους Τούρκους αξιωματούχους, οι οποίοι δε θα παρεμβάλαν προσκόμματα στην άσκηση των καθηκόντων του, ενώ ο ίδιος ο πρόξενος θα συνδιαλεγόταν μαζί τους με το πιο ευμενέστερο τρόπο για να εξασφαλίζει τα συμφέροντα των Βενετών. Είναι βέβαια αυτονόητο, ότι το είδος σχέσεων του προξένου της Ναυπάκτου με τους Τούρκους της περιοχής αποτελούσε καθοριστικό παράγοντα για την άσκηση της πο-

λιτικής και την εξυπηρέτηση των βενετικών συμφερόντων. Θεωρητικά οι σχέσεις αυτές καθορίζονταν από τις ιδιαίτερες συμφωνίες και συνθήκες της Βενετίας με την Πύλη, όπως αυτές διαμορφώνονταν κατά περιόδους. Στην πράξη, όμως, οι συμφωνίες αυτές επηρέαζαν την πολιτική και την διάθεση των Τούρκων απέναντι στους Βενετούς, στο μέτρο που οι συγκεκριμένες συνθήκες και η δύναμη του κάθε τοπικού διοικητή το επέβαλλαν. Βέβαια ο πρόξενος της Βενετίας στη Ναύπακτο κατά τις διαφορές του με την τουρκική διοίκηση ή με άλλους αξιωματούχους, συχνά επικαλέστηκε τα προνόμια και τις εγγυήσεις που του παρείχαν οι συμφωνίες αυτές. Εξίσου, όμως, συχνά οι Τούρκοι της περιοχής είχαν τη γνώμη ότι τα κείμενα αυτά υπήρχαν για να τα τηρούν οι ίδιοι μόνο και όσο τους συνέφερε. Κοινή διαπίστωση είναι ότι οι σχέσεις των Βενετών με τους Τούρκους βασιζόνταν στην προσωπική επικοινωνία και γνωριμία, στην προσωπικότητα του Βενετού προξένου και του Τούρκου διοικητή, στα γενναία φιλοδωρήματα και γενικότερα στην ταυτότητα των συμφερόντων, όπως αυτά γίνονταν αντιληπτά από τις δύο πλευρές στη συγκεκριμένη χρονική περίοδο.

Η τακτική ενημέρωση των προϊσταμένων του ήταν επίσης ένα από τα καθήκοντα του προξένου. Τα γράμματά θα έπρεπε να απευθύνονταν στην εξοχότατη αρχή των Cinque Savi alla Mercanzia, ενώ αλληλογραφία θα είχε ακόμη με το Βενετό πρεσβευτή στην Κωνσταντινούπολη, ιδιαίτερα για ζητήματα σχέσεων με τη τουρκική τοπική διοίκηση. Στην τακτική αυτή ενημέρωση θα γινόταν αναφορά στις συνθήκες μέσα στις οποίες διεξαγόταν το εμπόριο στην περιοχή, στις προσπάθειες για τη καλύτερη οργάνωσή του, και στις προσδοκίες για τη μεγαλύτερη ανάπτυξή του. Ας τονισθεί εδώ ότι προξενική αλληλογραφία αποτελεί πηγή μοναδική για τη μελέτη της οικονομίας της εποχής.

Στην απόφαση καθορίζονταν επίσης και τα προξενικά δικαιώματα, οι εισπράξεις δηλαδή του προξένου από τα βενετικά πλοία που αγκυροβολούσαν στις σκάλες του προξενείου. Σύμφωνα λοιπόν με την απόφαση κάθε ιδιοκτήτη πλοίου που έφερε τη βενετική σημαία, όταν θα αγκυροβολούσε σε σκάλες της δικαιοδοσίας του προξενείου θα είχε υποχρέωση να υπακούει στον πρόξενο, να του παρουσιάζει τις άδειες και για να αποπλεύσει από τη σκάλα ή για να επιβιάσει επιβάτες στο πλοίο θα έπρεπε να του δοθεί άδεια. Στη περίπτωση που ο καπετάνιος παραβίαζε τα δεδομένα αυτά θα του επιβαλλόταν ποινή 25 ρεαλίων, ενώ σε κάθε επιβάτη θα επιβαλλόταν ποινή 10 ρεαλίων.

Παράλληλα βασική πηγή του εισοδήματος του προξένου ήταν το cottimo, δηλαδή ο δασμός του 1% που επιβαλλόταν στην αξία των εμπορευμάτων που οι Βενετοί έμποροι έφεραν στη Ναύπακτο ή έπαιρναν από εκεί. Το cottimo

πλήρωναν, όμως, και τα βενετικά πλοία που προσορμίζονταν στις σκάλες της δικαιοδοσίας του προξενείου. Για τα πλοία που ταξίδευαν στη Ναύπακτο η προξενική αρχή θα εισέπραττε τα εξής :

- για nave ή bastimenti 1 ρεάλι
- για marciliane, tartane και polache 1/2 ρεάλι
- για londre 1/4 του ρεαλιού
- για barche 24 soldi και
- για κάθε επιβάτη 12 soldi

Η απόφαση τελειώνει με την παραίτηση να αφιερώσει ο πρόξενος όλες του τις δυνάμεις στο νέο του αξίωμα, ώστε να κερδίσει την εμπιστοσύνη του δόγη και των λοιπών αρχών της Βενετίας. Αυτά ήταν, λοιπόν, τα καθήκοντα του προξένου της Ναυπάκτου στις αρχές του 18ου αιώνα, ο οποίος ως κύριο σκοπό είχε την εξυπηρέτηση των Βενετών υπηκόων που εμπορεύονταν στην περιοχή.

Κλείνοντας τη παρουσίαση του θέματος θα ήθελα να τονίσω ότι το σουλτανικό βεράτι για την ίδρυση του προξενείου εκδόθηκε το 1704. Δεν έχουμε πληροφορίες μέχρι τότε παρέμεινε στη θέση αυτή ο Bernardo Macula, αλλά, σύμφωνα με τον Σάθα, τον ξανασυναντούμε ως υποπρόξενο στη Ναύπακτο στα 1718 μετά τη συνθήκη του Passarowitz⁸.

8. Βλ. Κ. Σάθα, *ό.π.*, σ. 17.

Έγγραφο

Στην έκδοση του εγγράφου που ακολουθεί, εφαρμόστηκαν τα κριτήρια που γίνονται, κατά κύριο λόγο, αποδεκτά ως προς την έκδοση των εγγράφων της νεότερης εποχής.

Συγκεκριμένα :

Οι βραχυγραφίες δηλώνονται με παρενθέσεις. Διατηρήθηκε η ορθογραφία του κειμένου, ενώ η στίξη του διορθώνεται εκεί όπου υπάρχει κίνδυνος παρανοήσεων.

A.S.V., Cinque Sami alla Mercanzia, Seconda Serie, Consoli Veneti in Levante, b.31, Quaderno 250, χ. αρ. (1703, Νοεμβρίου 22)

«Noi Daniel Dofin (quar)to K(avalie)r p(er) la Ser(enissi)ma Rep(ubli)ca di Venetia Prov(edito)r G(e)n(er)al da Mar con autorità di Cap(eta)n G(e)n(er)al

Li mottivi del Publico miglior Servizio non meno che dell' interesse di q(ue)sti prediletti sudditi hanno persuaso la prudenza e zelo dell' ecc(ellentissi)mo s(ignor)e Lorenzo Soranzo, K(avalie)r, Proc(urato)r, Ambasciator Estrao(rd(inari)o alla Porta Ottomana, in adherenza a duplicate Ducali dell' Ecc(ellentissi)mo Senato 22 luglio e 16 (novem)bre 1702, a stabilir un Console Veneto nella piazza di Lepanto. A tal inc ombenza ha prescelto il K(avalie)r Co(n)te Bernardo Macula, in cui concorrono requisiti pienissimi d' habilita fe de e divotione in più incontri auttenticata, e che parimente ha molto credito, stima, desterità et affetto app(ress)o questi popoli, come la dimostrano amplam(ent)e le patenti dell' Ecc(ellen)za Sua rilasciateli sotto li 12 ottobre decorso, in ordine agli assensi del Gran Signore, espressi in suo baratto segnato verso li primi del mese sudetto d' ottobre. Nell' accompagnarsi l' E(ccellenza) S(ua) l' eletione medema ci partecipa anco la necessità; in che sarà questa carica di stabilire le regole et emolumenti che le convengono e l' obligationi che le doveranno esser ingionte

p(er) l' esercizio di tal carico, come p(er)ò da noi la materia, prese le possibili informazioni del solito praticarsi in casi simili et havuti tutti i convenienti riguardi colla Sovrana Auctorità della Carica decretiamo e terminiamo quanto segue, tanto p(er) lui, quanto p(er) li Vice Consoli che da lui saranno destinati.

P(ri)mo. Che portandosi il sunominato K(avalie)r Co(n)te Bernardo Maccula ad esercitare la funtione di Console Veneto in Lepanto, s' intendano sottoposte al Consolato med(esi)mo tutte le rive della Romelia, cioè il golfo di Lepanto, di Prevesa, dell' Arta, cioè dalle rive di Livadostrata sin' à quelle di Parga.

(Secon)do. Procurerà con tutta l' applicazione e fervore che li mercanti et ogni altro suddito Veneto goda ne luoghi predetti la libertà e prerogative che soglion' haver i negotianti d' ogni nazione a beneficio del commercio.

(Ter)zo. Insinuarà a mercanti tutta la solecitudine mag(io)re p(ér)che transitano le loro merci all Dominante prestando a quest' oggetto / tutta l' assistenza, le forze p(er) occorrere; onde con ogni vantaggio e celerità conseguiscano la propria espeditione.

(Quar)to. Nell' occasione di differenze tra sudditi Veneti, ovvero trà essi et altre persone, doverà fraporsesi e procurare con le forme più destre il loro componimento, affine massime non resti interota la continuatione del neg(oz)io e particolarmente la confluenza alla Dominante.

(Quin)to. Haverà obbligo ogni patron di bastimento che porta la bandiera veneta, arrivato che sarà alli luoghi del Consolato, portarsi all' obbedienza del Console o Vice Console, presentandole le sue patenti p(er) ricever quegl' ordini fosse p(er) impartirle, non pottendo meno partire ne levar passeggeri senza loro permissione in scriptio; al che contravenendo, caderà il paatron della barca in pe(n)na di reali 25 et ogni passeggero in reali dieci, p(er) il lievo delle quali dovrà il Console o Vice Console scriver a quei rappresentanti nella giurisditione de quali havessero li trasgressori a capitare.

(Sest)to. Per suo emolumento conseguirà da sudditi et altri che capitassero nel tenere del Consolato con bandiera veneta uno p(er) cento di tutte le merc(an)zie che vi saranno condotte et estratte.

(Setti)mo. Oltre di ciò haverà p(er) ogni patente di nave o altro bastim(en)to di simile grandezza reale uno; per le marciliane, tartane e polache real mezzo; per le londre un quarto di real; per le barche inferiori soldi vintiquattro; e p(er) ogni passeggero soldi dodici.

(Otta)vo. Non sortendoli in via di mediatione componer le diffrenze trà sudditi Veneti, dovrà et averà facultà di deffenirle in via giudiciaria; e le sue sentenze

dovranno asser prontamente eseguite; al qual fine si valerà di quei mezzi che troverà più aggiustati, restando p(er)ò sempre salvo il devolutivo alla parte che si trovasse aggravata; al qual effetto essendo li bastimenti destinati per la Dominante, potranno ricorer a Mag(istra)ti, a quali spetta in Morea a questa et in sua assenza alla Carica Generalitia del Regno, all' isole et altri luochi e rappresentanti che in cadauno d' essi respettivam(ent)e rissiedono.

(Non)o. Anche p(er) le sentenze civili, ove si tratta di summa, potrà // conseguire p(er) la sua mercede uno p(er) cento, come pure di tutto quello ricuperasse in caso che Dio guardi di naufraggio o rottura d' alcun bastimento ricuperasse in caso che Dio guardi di naufraggio o rottura d' alcun bastimento veneto alle rive del Consolato e luochi allo stesso soggetti; e cosi parimente delle robbe et effetti di ragione di cadauno suddito Console Veneto che mancasse di vita de luochi med(esi)mi, dovendo di tutto formar note pontuali e tener i suoi registri a cautione degl' interessati e come conviene alla buona fede di chi manumette nell' altrui sostanze.

(Deci)mo. Per virtù del Baratto del Gran Signore venendo comandato a Ministri Ottomani di riconoscerlo p(er) Console Veneto e di lasciarlo nel libero esercizio di sue funtini, come più fiddusam(ent)e in esso si legge, dovrà pur esso corrisponder colli medemi colle forme più convenienti, tenendosi luntano da qualunque impegno che promover potesse il minimo disconsio.

(Undecim)o. Dell' incaminamento del negotio, delle speranze che potessero compirsi e de mezzi che conoscere necessarii et opportuni p(er) la sua magg(io)r floridezza dovrà renderne notitie all' Ecc(ellentissi)mo Mag(istra)to de V Savii alla Mercanzia come pur a questa Carica, partecipandole insieme tutti gl' altri emergenti e novità che crederà degni di riflessi della medesima, valendosi p(er) l' espeditione di quei mezi che conoscerà più soleciti et addattati all' importanza degli avvisi che dovesse portarci.

(Dodicesim)o. Occorrendo aggionger alle p(rese)nti alcun altro particolare p(er) suo lume e drettione, potrà rapp(rese)ntar e ricercar il bisogno p(er) le proprie deliberationi, confidando voi in tanto che rimarcategli con questa nuova dimostranza della publica benigna gratitudine in retriburione de suoi passati benemeriti serviggi. Consacrerà tutto se stesso all' attentione più fervorosa di render al P(ri)n(ci)pe nuovi testimonii del suo fedel vassallaggio ed insieme all' interesse de sudditi la più fruttuosa assistenza. In quor(um) ec(cettera).

Roma li 22 (novem)bre 1703 s(tile) n(uovo).

Daniel Dolfin p(er) la Ser(enissi)ma Rep(ubli)ca.

Alvise Marchesini seg(reta)rio».

Στο περιθώριο της πρώτης σελίδας υπάρχουν οι ακόλουθες σημειώσεις:
"1703, 22 nov(embr)e"- "Comissioni del Console in Lepanto".